

הידוש של מקרא

חג השבועות – נשא

חג השבועות

אבל זה אומר לך הכתוב דאם כל זאת ועל אף כל זאת, וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק ולא יכלו עדיין לסבול מראות אלקים אלו, ולכך ממשיך הכתוב מיד דאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות.

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק (שמות כ, טו). צריך ביאור למאי היו צריכים העם לכל אלו לראות את הקולות ואת הלפידים, וכי לא די להם שראו את הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולמאי היה צורך לכל אלו וכי להרשימם הוא צריך הלילה.

ישנו להם ישראל כל אותו הלילה לפי ששינה של עצרת עריבה והלילה קצרה (שיר השירים רבה א, יב, ב). ידוע ומפורסם עניין זה של מצאם ישנים, ועיין שם בשיר השירים שהרחיב המדרש לבאר האידך רצה הקב"ה להעירם משנתם, ולכך היו כל אותם קולות ולפידים והר עשן כדי להעירם משנתם, דעד כדי כך היו הדברים שלא הצליחו להעירם משנתם בקל, ובשביל מעשה שארע להם נהגו ישראל להדיר שינה מעיניהם בליל זה לכפר על מעשה זה שמצאם ישנים.

עוד צריך ביאור מה עניין ראיית הקולות, וכי קולות אפשר לראות, הלא קולות בשמיעה שומעים ולא בראיה. עוד קשה למאי היה צריך הפסוק לחזור ולומר אחר עשרת הדברות שכל העם ראו כל אלו וכו', הלא כבר לעיל קודם עשרת הדברות כתיב ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וכו', ולמאי היה צורך לחזור על זה שוב.

והקושיא בזה מפורסמת, איך שייך שיארע לישראל בן שביום גדול וקדוש זה ישנו להם ולא הקדימו לקום לקבל את התורה, ובפרט שגם נצטוו על זה להתכונן ולהכין עצמם לזמן גדול זה, וכדכתיב והיו נכונים ליום השלישי, וכי שייך לומר דלא היו מקיימים הציווי שנצטוו להדיא.

ואולי יש לומר דאדרבא מרוב הדר גאון עוזן של הקב"ה, לכך היה פחד שלא יוכלו העם לסבול גדול מראות אלו, ולכך מה עשה הקב"ה שלח להם קולות ולפידים והר עשן לבלבלם על מנת שלא יתמקדו רק בראיית הקב"ה, ובכך יוכלו לסבול מראות אלקים אלו, והיינו דאמר הכתוב רואים את הקולות, דבאמת בבלבלם עד כדי כך שנתערבו חושיהם לראות את הקולות ולא רק לשמוע.

ויש שתירצו שמן השמים סיבכו שיארע להם בן כדי שיהא מענה לדורות הבאים, שעל אף שאינם ראויים מ"מ יכולים לבוא ולקבל התורה מחדש, והראיה שגם במעמד

קבלת התורה מצאם ישנים ולא התכוננו כראוי. אבל תימה הוא וכנ"ל שלא היו מקיימים הציווי שנצטוו.

ונראה לבאר באופן אחר והפוך לגמרי מהנ"ל, דבאמת ישראל המתינו והשתוקקו בכל מאודם ליום גדול ונשגב זה יום קבלת התורה, וודאי עשו כאשר נצטוו ביתר שאת וביתר עוז להתכונן בשלושת ימי הגבלה להכין עצמם כראוי למעמד גדול זה שבו יופיע עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואדרבא כ"כ הכינו עצמם לזה עד שלא יכלו לישון מחמת כך כל אותם ג' ימים ולילות, ועשו הכנה דרבה בכל אותו הזמן.

רק מאי היות ואמרו בגמ' בנדרים הנודר שלא ישן ג' ימים לילה ויום מלקין אותו וישן לאלתר, והיינו שא"א לאדם במציאות שלא לישן ג' ימים ולילות, לכך אחר כל ההכנה דרבה שעשו היות וכבר עבר עליהם כמעט ג' ימים ולילות בלא שנתנו תנוחה לעפעפיהם, לכך בלא רצון ובתשישות נוראה נרדמו ולא יכלו להשאר ערים לעמוד ולהמתין להופעתו של הקב"ה עליהם, ולכך מצאם ישנים.

ולפי זה גם יובן איך שייך שהיו ישנים כ"כ בחוזק עד שהיו צריכים נהרבו בפעולות להעירם, דבשלמא שנרדמו ולא המתינו להופעת הקב"ה עליהם הרי זה דבר חמור מאוד, אבל להמשיך ולישון כ"כ בחוזק איך שייך שעד כדי כך יזלו ולא יקומו, אלא דלפי זה ניהא דבאמת מחמת אפיסת הכוחות נרדמו, ומצמיאל לכך היה להם כ"כ קשה לקום, דהיה זה שינה של אפיסת הכוחות ממש.

וממילא לא היה בהתנהגותם שום דופי ועון, ואדרבא בזה גדולתם שכ"כ המתינו עד שבאפיסת הכוחות נרדמו. רק דא"כ יקשה למה בעינן לנהוג כהיום שלא ליתן שינה לעפעפינו כל אותו הלילה לכפר על כך, וכי על מעשה טוב וגדול כזה בעינן כפרה.

ואולי יש לומר דאדרבא לכך אין אנו נותנים שינה לעפעפינו זכר לאותו מעשה שמצאם ישנים, כדי שנזכור הטעם שארע כזה מעשה שנרדמו בשעה גדולה כזו זמן הופעת הקב"ה עליהם, והיינו משום ההמתנה שלהם לקבלת תורה עד כלות ממש, ובכך נזכור ונדע אנן לקיים ולו במקצת ממעשה אבותינו להתכונן ולהכין עצמינו כראוי למעמד גדול זה מעמד קבלת התורה.

פרשת נשא

וידבר ה' אל משה לאמר: נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם (ו, כא כב). צריך ביאור כמה וכמה עניינים כאן, בתחילה קשה למה כלל התחיל פרשת נשא מכאן דהיא מניין בני גרשון, הרי מניינם הוא המשך למניין בני קהת שבסוף פרשת במדבר, ולמה לו להתחיל הפרשה באמצע העניין, ולא התחיל הפרשה במניינם של בני קהת.

עוד עיין באור החיים הק' שהקשה למה נכתב כאן ציווי חדש של הקב"ה אל משה וידבר ה' אל משה גבי מניין בני גרשון, הרי אם הוא המשך לציווי של מניין בני קהת למאי בעינן ציווי נוסף.

עוד עיין ברש"י הק' שביאר הא דכתיב כאן גם הם, דבא הכתוב לומר דכשם שציויתך גבי בני קהת לבדוק המניין של הראויים

לעבודה והיינו מבין שלשים עד חמישים, כך גם בני בני גרשון תמנה אותם.

ועיין בשפתי חכמים שכבר הקשה על רש"י למה לא ביאר רש"י דבעינן כבני קהת לישא את ראשם, ולמה אמר דמיירי לבדוק כמה הגיעו לכלל עבודה כבני קהת, וביאר שם דא"כ היה די לומר נשא גם את ראש בני גרשון, ולמה כתיב נשא את בני גרשון גם 'הם' בייתור, אלא דבא לומר דבעינן לבדוק כמה הגיעו לכלל עבודה, והיינו דגם הם עולה על מבין שלשים עד חמישים וכחמשך דברי הכתוב, ושם שייך לכתוב גם הם ולא די לומר רק 'גם' בלא 'הם'.

אבל באמת לפי דבריו מתעורר קושיא אחרת, דהוא ביאר רק למה בעינן לומר גם הם ולא גם לבד, ובאמת קשה יותר למה כלל בעינן לומר 'גם הם' למימר דהם כבני קהת, הרי ממילא גם בלא שיכתוב כן הכתוב יובן דבעינן אצלם כמו כבני קהת, דהרי כך כתיב בכתוב להדיא מבין שלשים וכו', ובשלמא כשבא ליתר הדיבור בשני ולומר דהוא כמו הראשון ניחא דמדמהו, אבל כאן שלא ייתר כלום וכתב הכל למאי אמר גם הם.

ועיין בכלי יקר דהקשה כאן למה מנה הכתוב בתחילה בני קהת, הרי בני גרשון שהוא הבכור היה לו למנות בתחילה, ואם תאמר דבשביל שבני קהת הם נושאי הארון לכך מנאם תחילה, יקשה יותר למה לא נתן לבני גרשון הבכור לישא את הארון וממילא למנותם תחילה.

ותירץ שם דלכך נתן הקב"ה לבני קהת לישא את הארון ומנאם תחילה, ללמד לבני ישראל כבוד התורה ולומדיה, דתראה

שעל אף שגרשון הוא הבכור והיה למנותו תחילה, מ"מ כיון שבני קהת הם הנושאים את הארון לכך מנאם תחילה, וממילא נלמד מכך להקדים ולכבד התורה ולומדיה.

אבל עדיין קשה לפי זה למה בשביל לימוד שרוצים ללמד מכאן לכך יש להמעיט מערכם של בני גרשון.

ואולי יש לומר ע"פ מה שתירץ באור החיים הק' על קושייתו הנ"ל, שלכך כתיב כאן ציווי נוסף על אף שהוא המשך למניין בני קהת, דבא הכתוב לומר דבעינן לנשא ולרומם את בני גרשון יותר מבני מררי, שהם נושאים את הדברים הפנימיים של המשכן וכליו, ומשא"כ בני מררי רק את עמודיו ואדניו הם נושאים ואינם מנושאים יותר מאחרים, ולכך לא כתב בהם נשא אלא רק 'תפקוד', ולכך בעינן כאן לומר נשא בנפרד על בני גרשון, ואין זה דומה לנשא של בני קהת שהם עוד יותר מרוממים שהרי נושאי הארון הם.

ומ"מ מדבריו יש ללמוד ד'נשא' היינו לרומם, וממילא לפי זה יש לתרץ הכלי יקר, דלכך באמת פתח כאן הפרשה במניין בני גרשון על אף שהוא המשך למניין בני קהת, ולכך גם כתיב בהם ציווי מיוחד נוסף, כדי לנשא ולרומם את בני גרשון, ושלא תמעט מערכם על מה שאינם נושאי הארון, דזה ניתן לבני קהת רק כדי ללמדנו לכבד התורה ולומדיה, אבל באמת הם גם מנושאים ומרוממים כבני קהת, ואין בהם פגם שמחמתו נאמר שלכך לא נתן להם הקב"ה לישא הארון, וכשתדע לנשאם ממילא בכך לא יהא מיעוט מערכם, ומצד שני יהא בכך לימוד לנשא את התורה ולומדיה וכהכלי יקר.

חידושו

הג השבועות - נשא

של מקרא

וממילא בזה גם יתורץ הא דכתיב כאן 'גם הם'
בייתור, וכדהקשינו לעיל על השפתי
חכמים בכיזור רש"י, דבא הכתוב בזה
לומר לך דעל אף שזהו המשך להא דלעיל
ושייך לומר בהם גם הם, ולא היה צורך
לומר ציווי מיוחד וכל העניין, מ"מ חזר

הכתוב ואמר בהם ציווי לכד כדי לנשואם
ולרוממם.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון
0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com